

Dnia 6 lipca 2026 roku

Wnoszący petycję:

adres do e-Doręczeń:

Minister Edukacji

aleja Jana Chrystiana Szucha 25

00-918 Warszawa

PETYCJA

w interesie publicznym

**w sprawie wprowadzenia sądowej kontroli wyników egzaminów
organizowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną i okręgowe komisje
egzaminacyjne**

Działając na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnoszę o podjęcie prac legislacyjnych prowadzących do wprowadzenia szczególnego postępowania przed sądem powszechnym w sprawach dotyczących ustalenia wyniku, oceny, unieważnienia albo odmowy zmiany wyniku egzaminu organizowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną lub okręgowe komisje egzaminacyjne.

- **Żądanie petycji**

Wnoszę o przygotowanie i przedłożenie Radzie Ministrów projektu ustawy, który:

1. wprowadzi prawo wniesienia do sądu powszechnego wniosku o sądową weryfikację wyniku egzaminu organizowanego przez CKE lub OKE;
2. obejmie tym prawem w szczególności:

- egzamin ósmoklasisty,
 - egzamin maturalny,
 - egzamin zawodowy,
 - egzaminy eksternistyczne,
 - inne egzaminy, których wyniki ustalają CKE albo OKE;
3. umożliwi zaskarżenie nie tylko samej liczby przyznanych punktów, lecz również:
- odmowy ich podwyższenia po weryfikacji,
 - rozstrzygnięcia Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego,
 - unieważnienia egzaminu lub jego części,
 - rozstrzygnięcia o naruszeniu zasad przeprowadzania egzaminu,
 - nieprawidłowości w zapewnieniu warunków lub form dostosowania egzaminu do potrzeb zdającego;
4. przewidzi, że sąd będzie rozpoznawał sprawę po wykorzystaniu zwykłego trybu weryfikacji wyniku przed OKE oraz – tam, gdzie przewiduje to ustawa – po rozpoznaniu odwołania przez Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego;
5. zobowiąże CKE i OKE do przekazania sądowi kompletnej dokumentacji sprawy, w szczególności:
- oryginału pracy egzaminacyjnej albo jej wiernego odwzorowania cyfrowego,
 - arkusza egzaminacyjnego,
 - zasad oceniania rozwiązań zadań,
 - informacji o punktacji przyznanej za poszczególne zadania,
 - dokumentacji sprawdzenia i weryfikacji pracy,
 - uzasadnień wydanych w sprawie rozstrzygnięć,
 - protokołów, notatek, zapisów systemowych i innych dowodów dotyczących przebiegu egzaminu lub jego unieważnienia;

6. przyzna sądowi prawo do przeprowadzania wszelkich dowodów potrzebnych do rzetelnego rozstrzygnięcia sprawy, w tym:
 - dowodu z oględzin arkusza egzaminacyjnego i dokumentacji,
 - dowodu z opinii niezależnego biegłego,
 - dowodu z opinii instytutu naukowego lub badawczego,
 - dowodu z dokumentów, danych elektronicznych, zapisów systemowych oraz zeznań osób uczestniczących w przeprowadzaniu, sprawdzaniu lub weryfikacji egzaminu;
7. zagwarantuje, że biegły lub instytut naukowy nie będzie tworzył własnych kryteriów oceny ani zastępował oficjalnych zasad oceniania, lecz będzie badał, czy odpowiedź zdającego spełniała uprzednio ustalone i opublikowane wymagania oraz czy zostały one zastosowane prawidłowo;
8. przyzna sądowi kompetencję do:
 - ustalenia prawidłowej liczby punktów i zmiany wyniku egzaminu, gdy materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie,
 - uchylenia rozstrzygnięcia o unieważnieniu egzaminu,
 - zobowiązania właściwej komisji do ponownego sprawdzenia pracy przez niezależny skład egzaminatorów,
 - zobowiązania organu egzaminacyjnego do wydania nowego dokumentu potwierdzającego wynik egzaminu,
 - wydania rozstrzygnięcia zabezpieczającego sytuację zdającego w procesie rekrutacji do szkoły, na studia albo do pracy;
9. przewidzi szybki tryb rozpoznawania spraw egzaminacyjnych, uwzględniający terminy rekrutacji i skutki wyniku egzaminu dla dalszej edukacji lub sytuacji zawodowej zdającego;
10. zapewni, że postępowanie będzie wolne od opłat sądowych dla zdającego, a koszty koniecznych dowodów, w tym opinii biegłych, nie będą stanowiły bariery w dochodzeniu ochrony.

Uzasadnienie

Wynik egzaminu zewnętrznego nie jest zwykłą informacją o poziomie wiedzy. Może decydować o przyjęciu do szkoły ponadpodstawowej, na studia, uzyskaniu świadectwa dojrzałości, nabyciu kwalifikacji zawodowych albo możliwości wykonywania określonego zawodu.

Błąd w sprawdzeniu pracy, błędne zastosowanie kryteriów oceniania, pominięcie fragmentu odpowiedzi, nieprawidłowe zsumowanie punktów albo bezzasadne unieważnienie egzaminu mogą więc wywoływać daleko idące skutki dla dalszego życia zdającego.

Obecny system nie zapewnia jednolitej i niezależnej ochrony sądowej. Osoba zdająca egzamin ósmoklasisty może po wglądzie w pracę wystąpić o weryfikację sumy punktów przez OKE, lecz ustawa nie przewiduje dla niej odwołania do Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego. Przy egzaminie maturalnym oraz pisemnej części egzaminu zawodowego istnieje dalsze odwołanie do Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego, lecz jego rozstrzygnięcie jest ostateczne i nie podlega skardze do sądu administracyjnego.

Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego stanowi istotny mechanizm kontroli eksperckiej, lecz nadal pozostaje elementem systemu egzaminacyjnego. Działa przy dyrektorze CKE, a jego skład wyznacza dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Nie jest zatem sądem niezależnym od struktury organów organizujących egzaminy.

Nie chodzi o to, aby sąd powszechny swobodnie „poprawiał matury”, zastępował egzaminatorów własnym uznaniem albo oceniał, czy odpowiedź była bardziej lub mniej przekonująca. Sąd powinien być związany oficjalnymi zasadami oceniania, poleceniem zawartym w arkuszu oraz wymaganiami ustalonymi przed egzaminem.

Przedmiotem kontroli powinno być natomiast to, czy organ egzaminacyjny rzeczywiście i prawidłowo zastosował własne kryteria do konkretnej pracy. Sąd powinien mieć możliwość ustalenia, czy określona część odpowiedzi została

pominięta, czy punktacja odpowiada zasadom oceniania, czy zsumowanie punktów było prawidłowe, czy rozstrzygnięcie o niesamodzielności pracy ma rzeczywiste oparcie w materiale dowodowym oraz czy zachowano obowiązujące procedury.

Taki charakter sporu przemawia za właściwością sądu powszechnego, a nie sądu administracyjnego. W sprawie może być konieczne przeprowadzenie oględzin arkusza, analizy dokumentacji, zbadanie zapisów elektronicznych, przesłuchanie osób uczestniczących w procedurze albo powołanie biegłego posiadającego wiedzę z określonego przedmiotu i metodyki oceniania.

Sąd powszechny może przy tym korzystać z opinii biegłych lub instytutów naukowych bez przenoszenia na nich prawa do swobodnego ustalania kryteriów. Ich zadaniem byłoby wyłącznie wyjaśnienie, czy przy zastosowaniu obowiązujących zasad oceniania odpowiedź zdającego spełniała wymagania konieczne do przyznania określonej liczby punktów.

W wyroku z 22 czerwca 2015 r., sygn. SK 29/13, Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodne z Konstytucją wyłączenie skargi do sądu administracyjnego na określony przypadek unieważnienia matury z powodu stwierdzenia niesamodzielności pracy. Trybunał wskazywał w szczególności na merytoryczny charakter oceny egzaminacyjnej i konieczność korzystania z wiedzy specjalistycznej. Wyrok ten nie oznacza jednak zakazu stworzenia przez ustawodawcę szczególnego, dobrze ukształtowanego postępowania przed sądem powszechnym, wyposażonego w odpowiednie instrumenty dowodowe i gwarancje jednolitości oceniania.

Przeciwnie: wskazana przez Trybunał potrzeba wiedzy specjalistycznej jest argumentem za tym, aby sąd mógł korzystać z oględzin i opinii niezależnych ekspertów, a nie za pozostawieniem zdającego bez jakiegokolwiek zewnętrznej kontroli.

Szczególnie istotne jest stworzenie mechanizmu szybkiego. Postępowanie po zakończeniu rekrutacji może okazać się iluzoryczne, nawet gdy sąd potwierdzi,

że wynik został ustalony wadliwie. Z tego względu ustawa powinna przewidywać zarówno przyspieszone terminy rozpoznania sprawy, jak i skuteczne mechanizmy uwzględniania korzystnego rozstrzygnięcia w rekrutacji. W państwie prawa osoba, której wynik egzaminu państwowego wpływa na dalszą edukację lub życie zawodowe, powinna mieć dostęp do realnej, niezależnej i opartej na dowodach procedury weryfikacyjnej. Taka ochrona nie osłabi systemu egzaminacyjnego. Przeciwnie – zwiększy jego przejrzystość, rzetelność oraz zaufanie społeczne.

Wnoszę zatem o uznanie petycji za zasadną i podjęcie prac legislacyjnych zgodnych z przedstawionymi postulatami.

Z poważaniem

